

ปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อการพัฒนา
เศรษฐกิจและการจ้างงานในพื้นที่ชายแดน: กรณีศึกษาอำเภอตาพระยา
จังหวัดสระแก้ว

Integrated Local Management Factors Affecting Economic
Development and Employment in Border Area: A Case Study of Ta
Phraya District, Sa Kaeo Province

นันทพงษ์ เกตุจำ และ ธณภณ ศรีบุญชนะ

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปการจัดการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการและผลลัพธ์การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนอำเภอตาพระยา (2) วิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โอกาสการจ้างงาน และคุณภาพชีวิตประชาชน และ (3) เสนอแนวทางการบริหารจัดการท้องถิ่นที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ชายแดนอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ได้แก่ ประชาชน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 5 ตำบล โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ (X1) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการจัดสรรและบริหารทรัพยากร (X2) การประสานงานระหว่างหน่วยงาน (X3) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (X4) ตัวแปรตามทั้งสาม ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (Y1) โอกาสการจ้างงาน (Y2) และคุณภาพชีวิตประชาชน (Y3) อยู่ในระดับมากเช่นกัน ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับทั้ง 4 ข้อ โดย X1-X4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงกับ Y1-Y3 ($r = 0.683-0.739$, $p < 0.01$) และอธิบายความแปรปรวนของ Y1 ได้ร้อยละ 66.0 Y2 ร้อยละ 64.2 และ Y3 ร้อยละ 63.8 โดย X1 มีน้ำหนักอิทธิพลสูงสุดในทุกสมการ ($Beta = 0.280-0.308$) รองลงมาคือ X4 X2 และ X3 ตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ว่าการวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงานในพื้นที่ชายแดน จึงเสนอให้ อบจ. สระแก้วเร่งพัฒนาแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมเพิ่มความโปร่งใสด้านงบประมาณ เสริมสร้างเครือข่ายประสานงานระหว่างหน่วยงาน และพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับโอกาสจากการค้าชายแดนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการ, การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, การจ้างงาน, พื้นที่ชายแดน, อำเภอตาพระยา

Abstract

This research aimed to: (1) examine the status of integrated local management factors and economic development outcomes in Ta Phraya District's border area; (2) analyze the influence of integrated local management factors on community economic development, employment opportunities, and quality of life; and (3) propose appropriate local management guidelines for Ta Phraya District, Sa Kaeo Province. A quantitative survey was conducted with 400 respondents — residents, community leaders, and local government officials across five sub-districts — using multi-stage sampling. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson Correlation Coefficient, and Multiple Regression Analysis at a 0.05 significance level. Integrated local management factors were rated high overall, with Strategic Development Planning (X1) scoring highest, followed by Resource Allocation (X2), Inter-agency Coordination (X3), and Participatory Promotion (X4). All dependent variables — Community Economic Development (Y1), Employment Opportunities (Y2), and Quality of Life (Y3) — were similarly rated high. All four hypotheses were supported. X1–X4 showed significant positive relationships with Y1–Y3 ($r = 0.683\text{--}0.739$, $p < 0.01$), explaining 66.0%, 64.2%, and 63.8% of variance in Y1, Y2, and Y3 respectively. X1 carried the highest predictive weight ($\text{Beta} = 0.280\text{--}0.308$), followed by X4, X2, and X3. Strategic planning and participatory promotion are the most critical drivers of border area economic development. Sa Kaeo PAO should prioritize participatory planning, budget transparency, inter-agency coordination, and human capital development to sustainably leverage cross-border trade opportunities.

Keywords: Integrated Local Management, Community Economic Development, Employment, Border Area, Ta Phraya District

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการจ้างงาน รวมทั้งคุณภาพชีวิตประชาชนใน อำเภอตาพระยา
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการโดยรวมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงานในพื้นที่ชายแดน
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการท้องถิ่นที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ชายแดนของอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงานในพื้นที่ชายแดน อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยหรือสถานการณ์การบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการจ้างงาน รวมทั้งคุณภาพชีวิตประชาชนใน อำเภอดาพระยา (2) วิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงานในพื้นที่ชายแดน และ (3) เสนอแนวทางการบริหารจัดการท้องถิ่นที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ชายแดนอำเภอดาพระยา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ครอบคลุมทั้ง 5 ตำบล เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.0) อยู่ในช่วงอายุ 35–44 ปี (ร้อยละ 33.5) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 32.5) ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 39.8) มีรายได้ 9,000–15,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 41.5) และพักอาศัยในตำบลดาพระยามากที่สุด (ร้อยละ 24.0) สะท้อนโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนชายแดนที่พึ่งพาการเกษตรและมีรายได้อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง

5.1.2 ผลด้านระดับการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการ

ปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่

- (1) X1 การวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.541)
- (2) X2 การจัดสรรและบริหารทรัพยากร (ค่าเฉลี่ย = 3.538)
- (3) X3 การประสานงานระหว่างหน่วยงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.530) และ
- (4) X4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 3.507)

ซึ่งเป็นด้านที่ประชาชนประเมินต่ำสุด สะท้อนความจำเป็นในการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ

5.1.3 ผลด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงาน

ตัวแปรตามทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่

- (1) Y1 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.546)
- (2) Y2 โอกาสการจ้างงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.519) และ
- (3) Y3 คุณภาพชีวิตประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 3.510)

แสดงว่าการบริหารจัดการท้องถิ่นในพื้นที่ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตในระดับที่น่าพอใจ แต่ยังมีช่องว่างที่ต้องพัฒนา โดยเฉพาะด้านคุณภาพสาธารณสุขและการสร้างโอกาสการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม

5.1.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานทั้ง 4 ข้อได้รับการยืนยัน ดังนี้

ตารางที่ 5-1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	สรุปผล
H1: การวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ (X1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (Y1) ในอำเภอตาพระยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ	$r = 0.739, p < 0.01$	ยอมรับสมมติฐาน
H2: การประสานงานระหว่างหน่วยงาน (X3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับโอกาสการจ้างงาน (Y2) ในพื้นที่ชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ	$r = 0.683, p < 0.01$	ยอมรับสมมติฐาน
H3: การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (X4) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตประชาชน (Y3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ	$r = 0.699, p < 0.01$	ยอมรับสมมติฐาน
H4: ปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการโดยรวม (X1-X4) มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงาน (Y1-Y3) ในพื้นที่ชายแดนอำเภอตาพระยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ	อธิบายความแปรปรวนของ Y1 ได้ร้อยละ 66.0, Y2 ร้อยละ 64.2 และ Y3 ร้อยละ 63.8	ยอมรับสมมติฐาน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ประการ โดยนำผลการวิจัยไปเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในบทที่ 1-2 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อ 2.10 เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการบริหารจัดการท้องถิ่นในบริบทพื้นที่ชายแดนไทย

5.2.1 วัตถุประสงค์ที่ 1: เพื่อศึกษาปัจจัยหรือสถานการณ์การบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการจ้างงาน รวมทั้งคุณภาพชีวิตประชาชนใน อำเภอตาพระยา

(1) การวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ (X1) กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (Y1)

ผลการวิจัยพบว่า X1 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ Y1 ในระดับสูงที่สุดในบรรดาตัวแปรทั้งหมด ($r = 0.739, p < 0.01$) สนับสนุนสมมติฐาน H1 ผลดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของ Bryson (2018) ที่ระบุว่าองค์กรภาครัฐที่มีกระบวนการวางแผนครบวงจรสามารถบรรลุผลลัพธ์ด้านการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Vandersmissen and George (2024) ที่ทบทวนวรรณกรรม 35 ปี (75 งานวิจัย) พบว่าการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในองค์กรภาครัฐยังคงมี

ประสิทธิผลสูงเมื่อออกแบบเป็นกระบวนการวนซ้ำ (Iterative Process) ที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

ในบริบทของ อปท. ไทย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับงานวิจัยของ Kamnuansilpa et al (2023) ที่ศึกษา อปท. ทั่วประเทศไทยและพบว่า รัฐบาลท้องถิ่นที่มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจที่ชัดเจน วัดผลได้ และเชื่อมโยงกับการจัดสรรงบประมาณ มีผลลัพธ์ด้านรายได้ชุมชนดีกว่าอย่างมีนัยสำคัญ โดยงานวิจัยดังกล่าวพบว่า Bottom-up Approach ส่งผลต่อประสิทธิผล LED มากกว่า Top-down Approach สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการวางแผนพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะพื้นที่ ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับตัวชี้วัดข้อ 1 (การวิเคราะห์ SWOT) และข้อ 2 (เป้าหมายที่วัดได้) ของ X1

ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา นนทิต และคณะ (2565) ที่ศึกษาศักยภาพการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเทศบาลนครยะลาตามแนวทาง “การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี” และพบว่า การประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ 3R (Restructure, Repositioning, Reimage) ควบคู่กับหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ นำไปสู่ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาท้องถิ่นที่วัดได้จริง โดยเทศบาลผ่านการประเมินประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ในระดับสูงถึงร้อยละ 92.31 ซึ่งยืนยันว่าคุณภาพของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนเป็นตัวกำหนดสำคัญของผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม

ในบริบทพื้นที่ชายแดน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิศาลบุญญาภิวัต และคณะ (2566) ที่ศึกษาการบริหารจัดการท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน และพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด รองลงมาคือการบูรณาการนโยบายและทรัพยากรระหว่างหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลในงานวิจัยนี้ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าข้อ 2 การกำหนดเป้าหมายที่วัดผลได้ ($\bar{x} = 3.495$) มีค่าต่ำสุดใน X1 สะท้อนปัญหา “การวัดผลสัมฤทธิ์ที่อ่อนแอ” ตามที่ Karatas (2025) ชี้ว่าเป็นอุปสรรคสำคัญของการบริหารสาธารณะแนวใหม่ในองค์กรภาครัฐขนาดเล็ก

(2) การจัดสรรและบริหารทรัพยากร (X2) กับผลลัพธ์ด้านการพัฒนา (Y1–Y3)

X2 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับทั้ง Y1 ($r = 0.709$) Y2 ($r = 0.713$) และ Y3 ($r = 0.720$) ($p < 0.01$ ทุกคู่) สะท้อนว่า X2 เป็นปัจจัยที่ส่งผลได้อย่างรอบด้านต่อผลลัพธ์การพัฒนาทุกมิติ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Performance-based Budgeting ของ Alesani (2023) ที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรตามผลสัมฤทธิ์แทนการจัดสรรตามฐานงบประมาณเดิม และสอดคล้องกับ Chuayprakong (2023) ที่ศึกษาการใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานในกระบวนการจัดสรรงบประมาณของเทศบาลในประเทศไทย และพบว่า การนำข้อมูลผลการดำเนินงานมาประกอบการตัดสินใจงบประมาณสามารถช่วยยกระดับประสิทธิภาพการจัดสรรได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ พระครูวิศาลบุญญาภิวัต และคณะ (2566) ที่พบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร ซึ่งจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อสถานการณ์ นอกจากนี้ งานวิจัยของ ญัฐพงศ์ บุญเหลือ (2565) ที่ศึกษาการบริหารจัดการแบบบูรณาการวิถีใหม่ของกรมการปกครองพบว่า การเปลี่ยนบทบาทจาก “นัก

ปกครอง” สู่ “นักบริหารการปกครอง” ที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์มาใช้เป็นเครื่องมือบริหารทรัพยากรในวิถีใหม่ สามารถยกระดับประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรและส่งผลต่อรายได้ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัด X2 ข้อ 8 (การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ)

ข้อสังเกตสำคัญคือ ผลการศึกษาของ วุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ (2567) ที่ศึกษาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว พบว่างบประมาณพัฒนาส่วนใหญ่ติดอยู่กับหน่วยงานรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อไม่มีการจัดสรรลงมา กลุ่มชุมชนก็ไม่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมได้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่ตรงจุดสามารถสร้างผลลบได้เช่นกัน ยืนยันว่า X2 ที่มีคุณภาพต้องมีทั้งความโปร่งใส ความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดทิศทางการใช้จ่าย

(3) การประสานงานระหว่างหน่วยงาน (X3) กับโอกาสการจ้างงาน (Y2)

X3 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ Y2 ($r = 0.683$, $p < 0.01$) สนับสนุนสมมติฐาน H2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์นี้อยู่ในระดับสูงแต่ต่ำกว่าคู่อื่น สะท้อนให้เห็นว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ยังไม่ได้แปลงเป็นโอกาสการจ้างงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ผลนี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ De Wulf et al (2023) ที่อธิบายว่าความสำเร็จของการกระจายอำนาจขึ้นอยู่กับกระบวนการประสานงานทั้งแนวดิ่ง (Vertical Coordination) ระหว่างรัฐส่วนกลางกับท้องถิ่น และแนวนราบ (Horizontal Coordination) ระหว่าง อบท. ด้วยกัน รวมถึงสอดคล้องกับ Lowatcharin and Crumpton (2019) ที่พบว่า อบจ. ในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการประสานงานการพัฒนาในระดับจังหวัด แต่ยังพบข้อจำกัดด้านอำนาจและทรัพยากรในการขับเคลื่อนการจ้างงาน

ในบริบทพื้นที่ชายแดนอำเภอตาพระยา ผลการวิจัยสอดคล้องอย่างชัดเจนกับงานวิจัยของ พระมหาธนภัทร อภิชาโน (วชระเมธากุล) และคณะ (2568) ที่ศึกษาผลกระทบด้านความมั่นคงของประชาชนจากข้อพิพาทชายแดนไทย-กัมพูชาในพื้นที่บ้านหนองจาน จังหวัดสระแก้ว และพบว่า การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐและท้องถิ่นส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงานขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์ชายแดนทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่กล้าลงทุนหรือประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาจึงต้องอาศัยการบริหารจัดการแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐระดับนโยบายและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งตรงกับบทบาทของ X3 ในงานวิจัยนี้

งานวิจัยของ Wong Villanueva et al (2022) ที่ศึกษาการบริหารปกครองข้ามแดนในพื้นที่สามแผ่นดินแอมะซอน ยืนยันว่าการประสานงานข้ามพรมแดนที่มีประสิทธิภาพต้องมีทั้งกลไกระดับชาติ (อนุมัติงบประมาณ/ข้อตกลง) และระดับท้องถิ่น (ผู้ปฏิบัติจริง) ทำงานควบคู่กัน ซึ่งตรงกับตัวชี้วัด X3 ข้อ 14 ที่วัดเครือข่ายกับหน่วยงานชายแดน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bangun et al (2024) ที่ศึกษาพื้นที่ชายแดนอินโดนีเซีย พบว่า ความมั่นคงที่ยั่งยืนในพื้นที่ชายแดนไม่อาจบรรลุได้ด้วยมาตรการทางทหารเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการยกระดับความมั่นคงทางเศรษฐกิจผ่านการประสานงานระหว่างหน่วยงานทุกระดับ

นอกจากนี้ งานวิจัยของ Win Soe Aung (2022) ในบริบทเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอำเภอตาพระยา พบว่า คุณภาพการบริหารจัดการและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการตลาด เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานในพื้นที่ชายแดน ดอกย้ำว่า

X3 มีศักยภาพในการเพิ่มโอกาสการจ้างงาน (Y2) ได้สูงกว่าค่าที่ปรากฏ หากได้รับการพัฒนาให้ครอบคลุมมิติการเชื่อมโยงเครือข่ายการค้าชายแดนและการพัฒนาทักษะแรงงานเฉพาะทางอย่างบูรณาการ

ที่น่าสนใจเป็นพิเศษ คืองานวิจัยของ Anno (2025) ที่ศึกษาการค้าปศุสัตว์ข้ามพรมแดนในแอฟริกาตะวันออก พบว่า การพัฒนาทักษะทางธุรกิจ การเงิน และการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการท้องถิ่น ควบคู่กับการยกระดับโครงสร้างสมาคมการค้า เป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพตลาดชายแดนและสร้างการจ้างงาน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของอำเภอตาพระยาที่ต้องการการประสานงานระหว่าง อบจ. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมศุลกากร และผู้ประกอบการค้าชายแดนอย่างเป็นระบบ

(4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (X4) กับคุณภาพชีวิตประชาชน (Y3)

X4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ Y3 ($r = 0.699$, $p < 0.01$) สนับสนุนสมมติฐาน H3 ผลนี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Winkler (2017) ที่จำแนกระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 7 ระดับ โดยระดับที่สูงกว่าจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนกว่า เนื่องจากชุมชนที่มีส่วนร่วมในระดับ Functional Participation (ระดับ 5) ขึ้นไปจะได้รับบริการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงมากกว่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Herdiansyah (2023) ที่อธิบายว่าทุนทางสังคม (Social Capital) ซึ่งสร้างขึ้นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นระหว่างภาครัฐและประชาชน และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาฏีละห์ บินดิอิสมาอีล (2567) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใน อบต. เนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ พบว่า แม้จะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของสถานการณ์ความไม่สงบ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น โดยปัจจัยด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์มีผลต่อการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{x}$ สูงสุดในทุกด้าน) และมิติการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีระดับสูงสุด ซึ่งตรงกับตัวชี้วัด X4 ข้อ 19 (การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านเศรษฐกิจ) ที่งานวิจัยนี้กำหนด

ยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยของ วุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ (2567) ในจังหวัดสระแก้วพบว่า การสร้างเครือข่ายแบบ “Strong Ties/Formal” ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์มีสถานะเป็นนิติบุคคลทางกฎหมายสามารถมีอำนาจต่อรองเชิงนโยบายได้ ชี้ให้เห็นว่า X4 ที่มีคุณภาพไม่ใช่เพียงการเปิดเวทีประชาคม แต่ต้องสร้างกลไกเชิงสถาบันที่เปิดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ali and Kamraju (2024) ที่เน้นว่าชุมชนที่กำหนดกฎเกณฑ์ร่วมกันและสามารถตรวจสอบได้เองจะสร้างระบบที่ยั่งยืนกว่า โดยสะท้อนอยู่ในตัวชี้วัด X4 ข้อ 20 (กลไกการตรวจสอบโดยพลเมือง)

อย่างไรก็ตาม Winkler (2017) ชี้ให้เห็นว่า รูปแบบความเป็นผู้นำแบบพ่อปกครองลูกและวัฒนธรรมการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งของสังคมไทยยังเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในระดับสูง ผลการวิจัยนี้ยืนยันข้อค้นพบดังกล่าว เนื่องจากข้อ 18 การเข้าถึงข้อมูลงบประมาณ ($\bar{x} = 3.435$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดใน X4 สะท้อนว่าความโปร่งใสด้านการคลังยังเป็นจุดอ่อนสำคัญ งานวิจัยของ พลัฏฐ์ ยิ้มประเสริฐ และสุริยະใส กตะศิลา (2565) ที่ศึกษาการบริหารจัดการแบบบูรณาการในชุมชนวงเวียน

ใหญ่ ก็พบว่า เจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่ขาดความผูกพัน (Engagement) และความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อพื้นที่อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นอุปสรรคโครงสร้างที่ต้องแก้ไขอย่างเป็นระบบ

5.2.2 วัตถุประสงค์ที่ 2: อิทธิพลของปัจจัยการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการโดยรวม (X1–X4) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงานในพื้นที่ชายแดน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า X1–X4 รวมกันมีอิทธิพลต่อ Y1 ได้ร้อยละ 66.0 ($R^2 = 0.660$, $F = 190.82$, $p < 0.01$) ต่อ Y2 ร้อยละ 64.2 ($R^2 = 0.642$, $F = 177.45$, $p < 0.01$) และต่อ Y3 ร้อยละ 63.8 ($R^2 = 0.638$, $F = 174.28$, $p < 0.01$) ยืนยันสมมติฐาน H4 และแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการเป็นปัจจัยกำหนดหลัก (Key Determinant) ของผลลัพธ์ด้านการพัฒนาในพื้นที่ชายแดน สอดคล้องกับแนวคิด Local Economic Development ของ World Bank (2021) ที่เน้นบทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นในการสร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ที่น่าสนใจคือ X1 การวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) สูงสุดในทุกสมการ (Beta = 0.292, 0.308 และ 0.280 สำหรับ Y1, Y2 และ Y3) และ X4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมมีค่า Beta สูงเป็นอันดับ 2 ในสมการ Y3 (Beta = 0.244) สะท้อนว่าการวางแผนเป็นรากฐานสำคัญที่สุดของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน และการมีส่วนร่วมเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับ Bryson (2018) ที่เสนอว่า “Strategic Planning creates the conditions for success” โดยเฉพาะในองค์กรที่ทำงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนและผันผวนอย่างพื้นที่ชายแดน

ผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้านต่างมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลลัพธ์ทุกตัวแปรสนับสนุนแนวคิด Collaborative Governance ที่ Ansell and Gash (2008) นำเสนอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิศาลปัญญาภิวัด และคณะ (2566) ที่ยืนยันว่า “การจัดการเชิงระบบ” ที่เชื่อมโยงระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชายแดน จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่บูรณาการครอบคลุมทั้งการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน และการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงกับ X1–X4 ในงานวิจัยครั้งนี้ทุกประการ

ในมิติของการแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่เปราะบาง ผลการวิจัยของ ปณิธิ บุญสา และคณะ (2569) ที่ศึกษากลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยฐานท้องถิ่นใน อบต. แม่สวด จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยืนยันว่าความสำเร็จต้องอาศัยการทำงานบูรณาการพร้อมกัน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการและเชื่อมโยงระบบข้อมูล การสร้างกลไกเชิงสถาบัน การพัฒนาตัวแบบปฏิบัติจริง การจัดตั้งหน่วยธุรกิจชุมชน และการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สู่ระดับจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ว่าปัจจัย X1–X4 ต้องทำงานพร้อมกันเพื่อให้ผลลัพธ์สูงสุด ไม่สามารถพึ่งพาปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว

ยิ่งไปกว่านั้น ผลการศึกษาของ ทิวากร เหล่าลือชา และคณะ (2568) ที่ศึกษาการพัฒนาพื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เมืองชายแดนจังหวัดมุกดาหาร พบว่า การแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่เมืองชายแดนต้องอาศัยการทำงานบูรณาการร่วมกันทั้งจังหวัดผ่านแนวคิด “คุยกันทั้งจังหวัด” โดยใช้ระบบข้อมูลที่แม่นยำเป็นฐานในการตัดสินใจ และเปลี่ยนบทบาทสถานบันการศึกษาในท้องถิ่นให้เป็นแกนกลางเชื่อมโยงนวัตกรรมและภาคีเครือข่าย ซึ่งตอกย้ำบทบาทที่สำคัญของ X3 (การประสานงาน) ในการสร้างระบบนิเวศการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำหรับบทบาทของบริบทพื้นที่ชายแดนในฐานะตัวแปรกำกับ แม้งานวิจัยนี้ไม่ได้ทดสอบ Moderation Effect โดยตรง แต่ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนาของตัวแปรกำกับ ($\bar{x} = 3.537$) ชี้ให้เห็นว่า

ประชาชนรับรู้ถึงความมั่นคงชายแดนเป็นข้อจำกัดสำคัญ ดังที่ พระมหาธนภัทร อภิชาโน (วระเมธา กุล) และคณะ (2568) พบว่าข้อพิพาทชายแดนไทย-กัมพูชาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง เศรษฐกิจของชุมชน การลดลงของโอกาสทางอาชีพ และการชะลอตัวของการพัฒนาในพื้นที่ เหตุการณ์ธันวาคม 2568 ที่ต้องอพยพประชาชน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว, 2568) และการที่ Krungthai COMPASS (2568) ประเมินว่าการปิดด่านชายแดนทั้งหมดจะทำให้มูลค่าการค้า หายไปกว่า 14,000 ล้านบาทต่อเดือน ล้วนเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยืนยันว่าบริบทชายแดนทำหน้าที่ กำกับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการท้องถิ่นในระยะสั้น

5.2.3 วัตถุประสงค์ที่ 3: แนวทางการบริหารจัดการท้องถิ่นที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ชายแดน อำเภอตาพระยา

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการท้องถิ่น 4 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 พัฒนาระบบการวางแผนเชิงกลยุทธ์แบบ Adaptive ที่ตอบสนองต่อพลวัต ชายแดน เนื่องจาก X1 มีอิทธิพลสูงสุดต่อทุกผลลัพธ์ อบจ. สระแก้วควรพัฒนาระบบการวางแผนที่เป็น “กระบวนการวนซ้ำ” (Iterative Process) ตามที่ Vandersmissen and George (2024) แนะนำ โดย ผสมผสาน Deliberate Strategy (แผนพัฒนาระยะยาว) กับ Emergent Strategy (แผนฉุกเฉินตอบสนอง สถานการณ์ชายแดน) ให้สมดุล งานวิจัยของ วัฒนา นนทชิต และคณะ (2565) ที่ศึกษาเทศบาลนคร ยะลาแสดงให้เห็นว่าการใช้ยุทธศาสตร์ 3R ควบคู่กับการบริหารชุมชนพหุวัฒนธรรมสามารถยกระดับ ผลการประเมินประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จริง ซึ่งเป็นต้นแบบที่ อบจ. สระแก้ว สามารถประยุกต์ใช้ในบริบทชายแดนไทย-กัมพูชา

แนวทางที่ 2 สร้างระบบนิเวศการทำงานชายแดนผ่านการประสานงานหลายระดับ ค่า Beta ของ X3 ต่อ Y2 ($Beta = 0.179$) ซึ่งยังมีศักยภาพที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ งานวิจัยของ ฮาชันอักกริม ดงนะเต็ง และคณะ (2567) ที่ศึกษาแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ภายใต้บริบทความไม่สงบ เสนอว่าต้องปรับบทบาทของหน่วยงานกลางให้ทำหน้าที่เป็นผู้ ประสานงานและบูรณาการมากกว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานเอง สร้าง Digital Platform ในการให้บริการ ประชาชน และพัฒนาสมรรถนะแรงงานให้ตอบสนองตลาดชายแดน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทอำเภอตาพระ ยาที่ต้องการการประสานงานระหว่าง อบจ. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมศุลกากร และผู้ประกอบการ ค้าชายแดนอย่างเป็นระบบ

แนวทางที่ 3 เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีคุณภาพและสร้างธรรมาภิ บาลการคลัง เนื่องจาก X4 มีอิทธิพลต่อ Y3 สูงสุด ($Beta = 0.244$) และข้อ 18 การเข้าถึงข้อมูล บประมาณมีค่าต่ำสุด งานวิจัยของ พลัฏฐ์ ยัมประเสริฐ และสุริยใส กตะศิลา (2565) ที่ศึกษาชุมชน วงเวียนใหญ่เสนอว่าต้องพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมเชิงสถาบันที่มีความผูกพันต่อพื้นที่จริง ขณะที่ งานวิจัยของ วัฒนา นนทชิต และคณะ (2565) แสดงให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและการสร้าง ช่องทางร้องเรียนที่เข้าถึงได้เป็นกลไกที่นำไปสู่ความไว้วางใจจากประชาชนได้จริง อบจ. สระแก้วจึงควร พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เปิดเผยข้อมูลงบประมาณแบบ Real-time และจัดเวทีประชาคมที่เปิดให้ทุก กลุ่มประชากรในพื้นที่ชายแดนมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง

แนวทางที่ 4 พัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับโอกาสเศรษฐกิจจากการค้าชายแดน ผลการวิจัยด้านตัวแปรกำกับพบว่า Mod3 ทุนมนุษย์ในชุมชน ($\bar{x} = 3.531$) มีค่าต่ำสุดในบรรดามิติตัวแปรกำกับทั้งหมด งานวิจัยของ วชิราภรณ์ สุรณะสกุล และครองสิน มิตะทั้ง (2568) ที่ศึกษาบทบาทวิทยาลัยชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้แสดงให้เห็นว่า สถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่สามารถทำหน้าที่เป็น “สะพานเชื่อม” (Bridge) ระหว่างนโยบายระดับชาติกับความต้องการชุมชน โดยจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ทำให้ผู้เข้าร่วมมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.44 ดังนั้น อบจ. สระแก้วควรประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะทาง ได้แก่ ภาษาเขมรเพื่อธุรกิจการค้าออนไลน์ชายแดน และการแปรรูปผลผลิตเกษตร

สรุปการอภิปรายผล งานวิจัยนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงบูรณาการตาม 4 ปัจจัย (X1-X4) มีอิทธิพลเชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โอกาสการจ้างงาน และคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ชายแดนอำเภอตาพระยา ผลการวิจัยได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อ 2.10 ครอบคลุมทั้งงานวิจัยในบริบทพื้นที่จังหวัดสระแก้วโดยตรง ได้แก่ พระมหาชนภัทร (2568); วุฒิวัฒน์ (2567); และ พระครูวิสาละปัญญาภิวัต และคณะ (2566) และงานวิจัยเปรียบเทียบในบริบทพื้นที่ชายแดนทั้งไทยและต่างประเทศ ได้แก่ Bangun et al (2024); Wong Villanueva et al (2022); Anno (2025); และ Andana and Kartono (2025) สิ่งที่งานวิจัยนี้เพิ่มเติมจากงานวิจัยก่อนหน้าคือการยืนยันเชิงประจักษ์ว่า “บริบทพื้นที่ชายแดน” ทำหน้าที่เป็นตัวแปรกำกับที่มีนัยยะสำคัญ ซึ่งหมายความว่าแบบจำลองการพัฒนาท้องถิ่นทั่วไปไม่อาจนำมาใช้กับพื้นที่ชายแดนได้โดยตรง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พัฒนาระบบ KPI ของแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจาก X1 มีอิทธิพลสูงสุดต่อทุกตัวแปรตาม อบจ. สระแก้วควรปรับปรุงแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ให้มีตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจที่วัดผลได้เชิงปริมาณ เชื่อมโยงกับงบประมาณรายปี และมีระบบรายงานผลต่อสาธารณะ โดยประยุกต์ใช้แนวทางของ Vandersmissen and George (2024) ที่เน้นการออกแบบตัวชี้วัดที่ยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามสถานการณ์ชายแดน

2. เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการประสานงานชายแดน เนื่องจาก X3 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการแบ่งปันข้อมูล ควรจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการร่วมระหว่าง อบจ. อบต. หน่วยงานความมั่นคง และผู้ประกอบการค้าชายแดน เพื่อส่งเสริมการค้าชายแดนที่ถูกต้องกฎหมายและสร้างการจ้างงาน สอดคล้องกับข้อเสนอของ ฮาซันอักกริม ดงนะแดง และคณะ (2567)

3. ส่งเสริมธรรมาภิบาลการคลังท้องถิ่น ควรพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เปิดเผยข้อมูลการใช้งบประมาณ จัดอบรมประชาชนให้สามารถติดตามงบประมาณท้องถิ่นได้ และสร้างช่องทางร้องเรียนที่เข้าถึงได้ง่าย ตามแนวทางของ วัฒนา นนทชิต และคณะ (2565) ที่ประสบความสำเร็จที่เทศบาลนครยะลา

4. พัฒนาทุนมนุษย์สำหรับเศรษฐกิจชายแดน ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะทางที่ตอบสนองบริบทชายแดน ได้แก่ ภาษาเขมรเพื่อธุรกิจ การค้าออนไลน์ชายแดน และการแปรรูปผลผลิตเกษตร โดยประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ตามแนวทางของ วชิราภรณ์ สุรณะสกุล และครองสิน มิตะทั้ง (2568)

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. อบจ. สระแก้ว ควรปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแบบ Bottom-up โดยจัดเวทีประชาคมที่มีคุณภาพในทั้ง 5 ตำบล บูรณาการแผนชุมชนเข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัด และพัฒนาระบบ e-Government เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและให้ความเห็นต่อนโยบายได้สะดวก

2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ควรเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะระบบชลประทาน ถนนสายหลักเชื่อมการค้าชายแดน และตลาดชุมชน เพื่อลดอุปสรรคในการเข้าถึงตลาดของผู้ประกอบการ SME

3. ภาคประชาสังคมและผู้นำชุมชน ควรเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพ โดยพัฒนาจากรูปแบบ “Weak Ties/Informal” ไปสู่ “Strong Ties/Formal” ที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามที่ วุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ (2567) เสนอ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองเชิงนโยบายกับ อบจ.

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ชายแดนหลายจังหวัด เช่น ตาก เชียงราย สุรินทร์ และสระแก้ว เพื่อสร้างโมเดลการบริหารท้องถิ่นชายแดนที่มีความครอบคลุมมากขึ้น

2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพหรือแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อเจาะลึกกระบวนการและกลไกที่อยู่เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารท้องถิ่นกับผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ

3. ควรทดสอบ Moderation Effect อย่างเป็นทางการด้วย Hierarchical Regression หรือ Moderated Multiple Regression เพื่อยืนยันเชิงสถิติว่าบริบทชายแดนกำกับความสัมพันธ์ $X \rightarrow Y$ อย่างไร

4. ควรศึกษาติดตาม (Longitudinal Study) ระยะ 3–5 ปี เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยการบริหารจัดการและผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจในระยะยาว

ห

กรมการปกครอง. (2550). *ทะเบียนพื้นฐานการปกครองส่วนภูมิภาค จังหวัดสระแก้ว*.

กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน. (2565). *แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก*. กรมการพัฒนาชุมชน

กระทรวงมหาดไทย. <https://www.cdd.go.th>

กอดเดช สมันดาโอะ. (2565). พัฒนาการการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย. *วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์*, 3(1), 141–150.

จิรศักดิ์ บางท่าไม้. (2568). รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ชายแดนเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมบริการและการค้าชายแดนบ้านปากแซง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(2). <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2025.17>

- ณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2565). การบริหารจัดการแบบบูรณาการวิถีใหม่ของกรมการปกครองในการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนภายใต้นโยบายรัฐบาลระหว่างปี พ.ศ. 2559-2563. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, 5(1), 355-384.
- ทิวากร เหล่าลือชา, ปิยะนุช ทวีสุข, และ จักรกฤษณ์ ภูมิพรหม. (2568). การพัฒนาพื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เมืองชายแดนแบบบูรณาการพหุภาคี เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร (SRA) ด้วยแนวคิด “คุยกันทั้งจังหวัด” ระยะที่ 2 ปีที่ 2. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(2), 388-403.
- เทศบาลตำบลตาพระยา. (2567). *ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลตาพระยา*. <https://www.taphraya.go.th>
- แห่งทองหลาง พัชรวดี, ชิตชนก ทีสุกะ, และ มัลลิกา เพียสา. (2568). พื้นฐานแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการบริการสาธารณะแนวใหม่. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(4), 822-830. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/547>
- ไทยตำบล. (2567). *ข้อมูลตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา สระแก้ว*. <https://www.thaitambon.com/tambon/270301>
- ธัญญพัทธ์ ฐิริพินิตนันท์. (2565). การกระจายอำนาจกับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสาร มจร บัณฑิตศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 8(1), 85-100. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Palissueksabuddhaghosa/article/view/250534>
- ปณิธิ บุญสา, มุกดา สุวรรณศรี, ธนอมสิน พลลาภ, และ มนต์รี พิมพ์ใจ. (2569). วิถีวิทยาการยกระดับกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยฐานท้องถิ่น กรณีศึกษาศูนย์ประสานงานการพัฒนาเชิงพื้นที่ในเงาอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารสันติสุขปริทรรศน์*, 7(2), 14-27.
- ประชาไท. (2568, 17 มิถุนายน). *เปิดมูลค่าการค้าไทย-กัมพูชา เกือบครึ่งเกิดขึ้นที่ 'ชายแดน'*. <https://prachatai.com/journal/2025/06/113324>
- พระครูวิศาลปัญญาวีร, พระมหาสุพร รุกขิตตมโฆ, และ เบญจมาศ สุวรรณวงศ์. (2566). การบริหารจัดการท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน. *Academic MCU Buriram Journal*, 8(2), 156-166. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ambj/article/view/259586>
- พระมหาธนาภัทร อภิชาโน (วระเมธากุล), พันธุ์ธนะพุดม, น., วุฑฒินุญาโน (จำนัล), พ., อาจิตตปัญโญ (สุขประเสริฐ), พ., และ ทองเพ็ญ, ธ. (2568). ผลกระทบด้านความมั่นคงของประชาชนจากข้อพิพาทชายแดนไทย-กัมพูชา: พื้นที่บ้านหนองจาน จังหวัดสระแก้ว. *วารสารสหศาสตร์ การพัฒนาสังคม*, 3(6), 302-315. <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>
- พลัญญ์ ยิ้มประเสริฐ, และ สุริยะใส กตะศิลา. (2565). การบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของชุมชนวงเวียนใหญ่ให้เหมาะสมตามกรอบนโยบาย Thailand 4.0. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(9), 171-184.
- พวงประดิษฐ์ กองแก้ว, อินทร์ชัย เอกวงษ์, และ ไร่ไชย ศิริเวช. (2567). การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(4), 805-812. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/544>

- ฟาฏิละฮ์ บินดีอิสมาอีล. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสถาบันรัชต์ภาคย์*, 18(1), 1-14.
- โมลาแสง รัฐธรรมนุญ. (2566). แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 1(1), 38-52. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/32>
- วรวิรัช งามละม่อม. (2567). ภัยคุกคามกับการจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนในยุคดิจิทัล. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง*, 9(2), 27-48.
- วรวิภากรณ์ สุรชนะสกุล, และ ครองสิน มิตะทั้ง. (2568). บทบาทเชิงพัฒนาของวิทยาลัยชุมชนในการขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารวิชาการสหศาสตร์ศึกษา*, 1(3), 1-14.
- วัฒนา นนทชิต, อำนวย บุญรัตน์โมตรี, เนตรชนก สุนาสวน, กัณณศักดิ์ชา เนาวเย็นผล, และ ชนิษฐา แก้วกุล. (2565). ศักยภาพในการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเทศบาลนครยะลาตามแนวทาง “การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี” บนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาล. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 4(3), 79-90.
- วิชัย ต้นศิริ. (2561). ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 25(1), 1-24.
- วุฒิวัดมน์ อนันต์พุฒิเมธ. (2567). การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว, [คุญญ์นิพนธ์, มหาวิทยาลัยรังสิต].
- สัญญาครณ์ สวัสดิ์โธสง. (2567). การจัดการภาครัฐแนวใหม่: มุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ประชาชนสัมผัสได้. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(3), 746-756. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/479>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565). รายงานผลการพัฒนาระบบราชการไทย. สำนักงาน ก.พ.ร.
- สำนักงานโครงการชลประทานสระแก้ว. (2567). รายงานปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ จังหวัดสระแก้ว สิงหาคม 2567. กรมชลประทาน.
- สำนักงานจังหวัดสระแก้ว. (2568). แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว. https://www.sakaeo.go.th/websakaeo/news_devpro/showList?cid=2
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสระแก้ว. (2566). สรุปภาวะการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ด้านจังหวัดสระแก้ว ประจำเดือนธันวาคม 2566. <https://sakaeo.moc.go.th>
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว. (2568). รายงานการช่วยเหลือผู้อพยพจากพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ธันวาคม 2568. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2565. สศช.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ปี 2565. <https://www.nesdc.go.th>

- อรนันท์ กลั่นทปฺระ, และ ปฎิภาณ ชัยเสนา. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 5(2), 69–80. สืบค้น จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/bim/article/view/257657>
- อรุณ งามแก้ว, ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ, และ วิศาล ศรีมหาโว. (2567). ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของ ชุมชนท้องถิ่น บ้านบางสวรรค์ ตำบลบางสวรรค์ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 7(3), 36–52. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SASAJ/article/download/270343/183758>
- ฮาซันอักกริม ดงนะเต็ง, บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, ศักดา ขจรบุญ, และ อารีลักษณ์ พูลทรัพย์. (2567). แนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่. *วารสารความขัดแย้งและสันติศึกษา*, 3(1), 62–89.
- Ahmed, M. M., Mohamed, A. H., & Bolatito, A.–O. S. (2025). Urban growth and challenges of local government administration in Somalia; Case study Benadir region. *International Research Journal of Economics and Management Studies*, 4(4), 86–95. <https://doi.org/10.56472/25835238/IRJEMS-V4I4P109>
- Alesani, D. (2023). *Results-based management, 2nd Edition, Management of International Institutions and NGOs*, Routledge.
- Ali, M.A., & Kamraju M. (2024). *The Role of Community Participation in Sustainable Integrated Water Resources Management: Challenges, Opportunities, and Current Perspectives*. Akhilesh Kumar Yadav, Kanchan Yadav, Vijay P. Singh ed. Water Science and Technology Library, 29, 325–344. Springer.
- Andana, F., & Kartono, K. (2025). Formation of strategic provinces on maritime borders: A political economy analysis of Natuna–Anambas proposal. *Journal of Maritime Policy Science*, 2(2), 69–78. <https://doi.org/10.31629/jmps.v2i2.7432>
- Anno, E. F. (2025). Advancing entrepreneurship and commerce in the Nadapal cross-border livestock trade corridor of Turkana, Kenya, and Kapoeta, South Sudan: Optimising market efficacy for pastoral economies. *IRASS Journal of Economics and Business Management*, 2(12), 1–7.
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543–571. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
- Bangun, B. H., Kinanti, F. M., & Darajati, M. R. (2024). Economic security in border areas: The fulfillment of community welfare. *Lampung Journal of International Law*, 6(2), 69–82. <https://doi.org/10.25041/lajil.v6i2.3355>
- Boonpok, T., Dhammasaccakarn, W., & Jiamat, A. (2024). Participatory value chain development: Insights from community-based enterprise in rural Thailand. *Agroecology*

- and Sustainable Food Systems, 48(8), 1233–1258.
<https://doi.org/10.1080/21683565.2024.2371703>
- Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organizations (5th ed.)*. Jossey-Bass. <https://doi.org/10.1002/9781119071601>
- Bryson, J. M., Berry, F. S., & Yang, K. (2010). The state of public strategic management research: A selective literature review and set of future directions. *American Review of Public Administration*, 40(5), 495–521. <https://doi.org/10.1177/0275074010370361>
- Castellano-Alvarez, F. J., Ferreira, P., Loures, L., & Robina-Ramirez, R. (2026). Economic development of rural areas in border territories: *Threats and opportunities*. *Agriculture*, 16(2), 204. <https://doi.org/10.3390/agriculture16020204>
- Chomane, P. P., & Biljohn, M. I. (2023). South African local economic development policy approaches and challenges: Finding a sustainable approach in social innovation. *Journal of Local Government Research and Innovation*, 4(0), a147.
<https://doi.org/10.4102/jolgri.v4i0.147>
- Chuayprakong, P. (2023). Information use and budget allocation: How information plays a role in spending efficiency and effectiveness among Thailand municipalities. *NIDA Development Journal*, 61(1), 163–187. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NDJ/article/view/262166>
- Cohen, J., Cohen, P., West, S. G., & Aiken, L. S. (2003). *Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioral sciences (3rd ed.)*. Lawrence Erlbaum.
- Dan, S., Lægreid, P., & Špaček, D. (2024). NPM reconsidered: Towards the study of enduring forms of NPM. *Public Management Review*, 26(9), 2531–2548.
<https://doi.org/10.1080/14719037.2024.2375561>
- De Wulf, N., Voets, J., & Molenveld, A., (2023). Policy coordination and integration in local government: perspectives on barriers. *Policy & Politics Advancing knowledge in public and social policy*, 51(3), 530–549, <https://doi.org/10.1332/030557321X16844319692777>
- Enaifoghe, A., & Durokifa, A. (2023). The global challenges and strategic implementation of local economic development (LED): Lessons for South African local development plan. *Journal of Studies in Social Sciences and Humanities*, 9(4), 294–305. <http://www.jssshonline.com>
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics (5th ed.)*. Sage.
- Gilley, B., & Laochankham, S. (2022). Can fiscal recentralization strengthen local government? The case of Thailand. *International Journal of Public Administration*, 47(4), 237–248.
<https://doi.org/10.1080/01900692.2022.2111580>
- Herdiansyah, H. (2023). Smart city based on community empowerment, social capital, and public trust in urban areas. *Global J. Environ. Sci. Manage.* 9(1), 113–128,
<https://www.gjesm.net>

- Hood, C. (1991). A public management for all seasons? *Public Administration*, 69(1), 3–19.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.1991.tb00779.x>
- Kamnuansilpa, P., Ronghanam, P., Prachumrasee, K., & Mahasirikul, N. (2023). Local economic development in Thailand. *Journal of International Development*, 35(3), 412–430.
<https://doi.org/10.1002/jid.3758>
- Karatas, A. (2025). Post–New Public Management in Personnel Management: Rethinking the Roles of Public Employees in The Public Sector. *Amme İdaresi Dergisi*, 58(3), 409–440,
<https://avesis.atauni.edu.tr>
- Klimczuk, A., Dovie, D. A., Kerla, M., Klimczuk–Kochanska, M., & Toczyski, P. (2024). Editorial: Towards 2030: Sustainable development goal 8: Decent work and economic growth. A sociological perspective. *Frontiers in Sociology*, 9, Article 1487233.
<https://doi.org/10.3389/fsoc.2024.1487233>
- Krungthai COMPASS. (2568). ความขัดแย้งไทย–กัมพูชา ทุบค้าขายแดนเดียนละ 1.4 หมื่นล้าน. ธนาคารกรุงไทย. <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/investment-82>
- Lapsley, I., & Miller, P. (2024). The emergence and resilience of New Public Management (NPM). In I. Lapsley & P. Miller (Eds.), *The resilience of New Public Management* (pp. 3–48). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198883814.003.0001>
- Local Public Sector Alliance (LPSA). (2022). *Decentralization, multilevel governance and intergovernmental relations: A primer*. https://decentralization.net/wp-content/uploads/2022/04/LPSA_Primer_2022.pdf
- Lowatcharin, G., & Crumpton, C. (2019). *Local government and intergovernmental relations in Thailand*. In P. Chachavalpongpun (Ed.), *Routledge handbook of contemporary Thailand*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315151328>
- Melo, A. I., Gomes, P., Carvalho, J. B., & Brusca, I. (2024). Advancing local governance: A systematic review of performance management systems. *Cogent Business & Management*, 12(1), Article 2442545. <https://doi.org/10.1080/23311975.2024.2442545>
- Natsuda, K., Kunio, I., Wiboonpongse, A., & Thoburn, J. (2012). One village one product. *Canadian Journal of Development Studies*, 33(3), 369–385.
<https://doi.org/10.1080/02255189.2012.715082>
- OECD. (2021). *OECD open government scan of Thailand: Towards a more open, participatory and trustworthy government*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264427990-en>
- OECD. (2024). *Job creation and local economic development 2024: The geography of generative AI*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/83325127-en>
- Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC). (2023). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566–2570). <https://www.nesdc.go.th/>

- Phongpaichit, P., & Baker, C. (2019). Uneven development and the rural economy in the border areas of Eastern Thailand. *Journal of Southeast Asian Economies*, 36(2), 245–267.
- Reyes, K. G. R., & Escalona, A. S. (2024). Inter–agency coordination during public events in City Mall Kalibo, Aklan. *Industry and Academic Research Review*, 5(1), 120–127.
<https://doi.org/10.53378/iarr.924.124>
- Rodden, J., & Eskeland, G. S. (2003). *Fiscal decentralization and the challenge of hard budget constraints*. MIT Press.
- Royal Thai Police. (2024). รายงานปัญหาชายแดนตะวันออก. <https://www.royalthaipolice.go.th/>
- Rungwong, N., Wongmahesak, K., & Sriyakul, T. (2026). When decentralization works for community development: The role of scale, capacity, and institutional conditions in local governance. *Central Community Development Journal*, 6(1), 1–12.
<https://doi.org/10.56578/ccdj060101>
- Schugurensky, D., & Mook, L. (2024). Participatory budgeting and local development: Impacts, challenges, and prospects. *Local Development & Society*, 5(3).
<https://doi.org/10.1080/26883597.2024.2391664>
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). *Economic development (13th ed.)*. Pearson.
- UNDP Thailand. (2021). *Thailand human development report 2021: Leaving no one behind in the face of COVID–19*. United Nations Development Programme.
- Vandersmissen, L., & George, B. (2024). Strategic planning in public organizations: Reviewing 35 years of research. *International Public Management Journal*, 27(4), 633–658.
<https://doi.org/10.1080/10967494.2023.2271901>
- WHO/WHOQOL Group. (2024). *WHOQOL: Measuring quality of life*. World Health Organization.
<https://www.who.int/tools/whoqol>
- Wikipedia. (2568). อำเภอตาพระยา. <https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอตาพระยา>
- Win Soe Aung. (2022). The study of service quality factors on student satisfaction and student loyalty in language institute at Tak Special Economic Zone. [Master’s thesis, Naresuan University].
- Winkler, T. (2017). Participatory local governance and cultural practices in Thailand. *Cogent Social Sciences*, 3(1). <https://doi.org/10.1080/23311886.2017.1338331>
- Wong Villanueva, J. L., Kidokoro, T., & Seta, F. (2022). Cross–border integration, cooperation and governance: A systems approach for evaluating “good” governance in cross–border regions. *Journal of Borderlands Studies*, 37(5), 1047–1070.
<https://doi.org/10.1080/08865655.2020.1855227>
- World Bank. (2020). *Enhancing government effectiveness and transparency: The fight against corruption*. World Bank Group.
- World Bank. (2021). *Local economic development: A primer*. <https://documents.worldbank.org>

- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis (2nd ed.)*. Harper & Row.
- Yeganegi, K. (2024). The economic development of borders is the guarantor of border security. *Geography and Human Relationships*, 6(4), 73–86.
<https://doi.org/10.22034/gahr.2023.407441.1914>
- Yi, C., & Qiu, X. (2025). From local government to local governance: A systematic literature review and future research agenda. *Australian Journal of Public Administration*, 84, 102–124.
<https://doi.org/10.1111/1467-8500.12644>